

Nr 44

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående jordbrukspolitiken.

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner:

dels 1971: 100 av herr Taube (fp), vari hemställts att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära utredning och förslag om att exportförluster på brödspannmål helt eller delvis regleras på annat sätt än genom nu utgående förmalningsavgifter,

dels 1971: 212 av herr Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att prissättningen på jordbruksprodukter blir sådan att tillfredsställande lönsamhet och förräntning kan åstadkommas på rationella jordbruksenheter så att jordbrukarna får reella möjligheter att följa med i den allmänna standardutvecklingen,

dels 1971: 979 av herr Antby m. fl. (fp), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en undersökning beträffande utvecklingen inom jordbruksnäringen efter år 1967 samt om förslag till riksdagen med anledning av de vid undersökningen gjorda erfarenheterna,

dels 1971: 980 av herr förste vice talmannen Bengtson m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om tillämpande av lågprislinje för vissa hälsolivsmedel blir föremål för prövning,

dels 1971: 987 av herrar Boo och Dahlgren (båda c), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att en utredning tillställs med direktiv att utreda jordbrukets situation och de riktlinjer som bör gälla för den framtida jordbrukspolitiken,

dels 1971: 1003 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en ingående utredning och kartläggning av det svenska jordbrukets situation vid en EEC-anslutning och hur vi därvid skall kunna säkra en tillräcklig självförsörjning med livsmedel,

dels 1971: 1004 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förstärkning av jordbruksregleringens prissättningssystem och i övrigt sådana åtgärder att de inkomstförhållanden och lönsamhetsvillkor för jordbruket som beslöts av 1967 års riksdag snarast kan uppnås,

dels 1971: 1011 av herr Hedlund m. fl. (c), vari såvitt nu är i fråga hemställt att riksdagen

»1. uttalar sig för att en inkomst- och lönsamhetsförbättring åstadkommes inom jordbruket så att den av 1967 års riksdag uttalade målsättningen om företagsekonomisk lönsamhet snarast blir uppfylld,

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om snabba åtgärder för att säkra en tillräcklig tillgång på mjölk och mjölkprodukter inom landet,

5. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om prövning av möjligheterna att vid sidan av direkta prishöjningar på jordbruksprodukter även använda insatser av mera produktneutral karaktär,

6. uttalar sig för en utökning av sockerbetsodlingen till förslagsvis 50 000 hektar»,

dels 1971: 1025 av herr Kristiansson i Harplinge m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att en sammanfattande analys verkställs av de faktorer som efter 1967 års riksdagsbeslut påverkat inkomst- och lönsamhetsutvecklingen samt rationaliseringsverksamheten i jordbruket.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen 1971:1003 från statens jordbruksnämnd, lantbruksstyrelsen, lantbrukshögskolan och Lantbrukarnas riksförbund. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet. I betänkandet 1971:43 har utskottet behandlat Kungl. Maj:ts förslag angående reglering av priserna på jordbruksprodukter, m. m. för den närmaste treårsperioden. Utskottet har för sin del tillstyrkt att förslagen får utgöra grundval för prisregleringen under angivna period.

I anslutning härtill har utskottet haft att ta ställning till vissa vid riksdagens början väckta motioner med förslag syftande till ändringar i olika avseenden av gällande riktlinjer och bestämmelser för jordbrukspolitiken. Utskottets ställningstagande till nu ifrågavarande motioner redovisas i detta betänkande.

Vad först gäller de motioner, 1971:979 och 1971:1025, vari yrkats på vissa undersökningar beträffande inkomst- och lönsamhetsutvecklingen m. m. inom jordbruket efter år 1967, vill utskottet erinra om att det åligger den år 1969 inrättade lantbruksekonomiska samarbetsnämnden att samordna kalkyler och utredningar rörande den ekonomiska utvecklingen inom lantbruket. I nämnden ingår företrädare för berörda statliga myndigheter, forskningen och jordbrukets organisationer. Huvuduppgiften för samarbetsnämnden är att regelbundet redovisa en helhetsbild av utvecklingen inom lantbrukssektorn. Planläggningen och samordningen av verksamheten sker inom ett antal till nämnden knutna expertgrupper. Som framgår av prop. 1971:116 har sådana undersökningar som efterlysts i motionerna verkställts inom ramen för nämnda

expertgruppers arbete. Grupperna har även ställt material till förfogande för de överläggningar som ägt rum mellan statens jordbruksnämnd, konsumentdelegationen och jordbrukets förhandlingsdelegation beträffande jordbruksprisregleringen efter den 30 juni innevarande år. Vid nu angivna förhållanden finner utskottet förevarande motioner inte påkalla någon särskild riksdagens åtgärd.

I sin samordnande verksamhet åligger det den lantbruksekonomiska samarbetsnämnden särskilt att kontinuerligt redovisa den faktiska och förväntade utvecklingen inom lantbrukssektorn och att låta verkställa utredningar som underlag för jordbrukspolitiska överväganden och beslut. I förevarande sammanhang må även erinras om att 1967 års riksdag vid behandlingen av frågan om lantbruksnämndernas organisation uttalade (prop. 1967: 74, JoU 1967: 18, rskr. 1967: 214), att det bör vara en väsentlig uppgift för lantbruksstyrelsen att analysera behovet av olika åtgärder och värdera effekten av insatta rationaliserings- och omställningsmedel i syfte att ge den fortsatta verksamheten en så effektiv inriktning som möjligt. Under hänvisning till det anförda och med framhållande av den relativt korta tid som nu gällande riktlinjer varit gällande, avstyrker utskottet yrkandet i motionen 1971: 987 om tillsättande av en ny utredning rörande den framtida jordbrukspolitiken.

Mot bakgrund av den ogynnsamma inkomst- och lönsamhetsutvecklingen inom jordbruket under senare år begärs i motionen 1971: 212 att riksdagen uttalar sig för att prissättningen på jordbruksprodukter blir sådan att tillfredsställande lönsamhet och förräntning kan åstadkommas på rationella jordbruksenheter så att jordbrukarna får reella möjligheter att följa med i den allmänna standardutvecklingen. Även i motionerna 1971: 1011 och 1971: 1004 framförs yrkanden om åtgärder i syfte att åstadkomma sådan förbättring av jordbrukarnas inkomst- och lönsamhetsförhållanden, att den av 1967 års riksdag beslutade målsättningen snarast blir uppfylld.

I anledning av förevarande motionsyrkanden vill utskottet erinra om att det förslag till prisreglering på jordbrukets område som framlagts i prop. 1971: 116 och som tillstyrkts av utskottet (JoU 1971: 43) innebär att jordbruket under treårsperioden den 1 juli 1971—30 juni 1974 successivt tillförs en inkomstförstärkning av 637 milj. kr. För jordbrukarfamiljer vid gårdar med 20—50 ha åker i slättbygdsområdet beräknas arbets- och kapitalinkomsterna stiga med 18 % under regleringsperioden. Härtill kommer jordbruket att kompenseras för ändringar av den allmänna prisnivån genom halvårsvisa utlösningar av ett s. k. inflations-skydd. Liksom hittills får jordbruket tillgodoräkna sig vinsterna av den fortgående rationaliseringen inom näringen. Förslaget till prisreglering under den angivna treårsperioden har biträtts av jordbrukets förhandlingsdelegation. Mot bakgrund av det nu anförda finner utskottet inte anledning att föreslå någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av

förevarande motionsyrkanden. Utskottet förutsätter dock att utvecklingen under den kommande regleringsperioden med stor uppmärksamhet kommer att följas av Kungl. Maj:t och berörda myndigheter. En betydelsefull uppgift i detta sammanhang har givetvis den lantbruksekonomiska samarbetsnämnden i vilken, som nyss nämnts, ingår representanter för såväl de statliga organen på området som jordbrukets organisationer.

Vad härefter gäller ett yrkande i motionen 1971: 1011 om åtgärder för att säkra en tillräcklig tillgång på mjölk och mjölkprodukter inom landet vill utskottet erinra om att förslaget till prisreglering för nästkommande regleringsperiod i stor utsträckning utformats med syfte att bryta den nedåtgående trenden i utvecklingen av mjölkproduktionen. Sålunda föreslås en avsevärd höjning av avräkningspriset på mjölk. I syfte att begränsa nedgången av mjölkproduktionen skall vidare prövas möjligheterna att övergångsvis ge rationaliseringsstöd även till jordbruk med begränsade utvecklingsmöjligheter. På grund av vad nu anförts föreslår utskottet att förevarande motionsyrkande ej föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

I motionen 1971: 980 hemställs att frågan om tillämpande av lågprislinje för vissa hälsolivsmedel blir föremål för prövning. Utskottet har i betänkandet 1971: 43 anfört vissa principiella synpunkter på frågan om val av prislinje för att finansiera kostnaderna för stödet till jordbruksnäringen. I överensstämmelse med vad utskottet därvid uttalat avstyrker utskottet nu förevarande motionsyrkande.

I motionen 1971: 1011 anförs att det finns anledning i nuvarande situation att göra en allmän kartläggning av de möjligheter som föreligger att vid sidan om direkta prishöjningar på produkterna förbättra jordbrukets lönsamhet och näringsutövarnas sociala situation. Dylika åtgärder kan vara produktneutrala, såsom förbilligande av produktionsförmånen, direkta subventioner och skattelättnader. Enligt motionärerna bör riksdagen begära en prövning av hithörande spörsmål. Utskottet vill erinra om att nu gällande högprislinje inte tillämpas renodlat utan att den är förbunden med flera modifieringar i syfte att lindra de prismässiga effekterna av prisregleringen för vissa konsumentgrupper. Enligt förslaget till prisreglering för kommande treårsperiod skall sålunda ca 86 milj. kr. av införselavgiftsmedel användas i syfte att begränsa prishöjningarna för konsumenterna. Som påpekats i annat sammanhang är valet av metod för att finansiera kostnaderna för jordbruksstödet i mycket hög grad beroende av utvecklingen av det europeiska ekonomiska samarbetet. Utskottet utgår från att möjligheterna att på olika sätt ytterligare modifiera högprissystemet fortlöpande kommer att tas till vara i samband med de återkommande omprövningarna av prisregleringen och att det därför inte torde vara erforderligt med en särskild utredning i ämnet för att tillgodose syftet med nu ifrågavarande motionsyrkande.

I nyssberörda motion har även framförts önskemål om ett riksdagsuttalande av innebörd att den för sockerbetsodling avsedda arealen bör ökas från nuvarande 40 000 ha till 50 000 ha i syfte bl. a. att undandra motsvarande åkerareal från spannmålsodling och därigenom bidra till att minska rådande spannmålsöverskott. Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att riksdagen år 1969 godkände grunderna för reglering av sockernäringen för femårsperioden den 1 juli 1969—30 juni 1974. Sockerregleringen, som utformats i enlighet med förslag av 1968 års jordbrukspriskommitté efter överläggningar med företrädare för sockerbetsodlarna, sockertillverkningen och jordbruksnämndens konsumentdelegation, bygger på av riksdagen år 1967 fastställda riktlinjer för en begränsning av den inhemska sockerbetsodlingen till 40 000 ha och en fortsatt konkurrensmässig anpassning till vad som gäller inom EEC. Enligt utskottets mening torde frågan om en eventuell utvidgning eller annan jämkning av betodlingsarealen böra tas upp i samband med kommande överläggningar rörande sockerregleringen efter nu löpande period. Motionsyrkandet avstyrks därför.

I motionen 1971: 1003 har hemställts om en ingående utredning och kartläggning av det svenska jordbrukets situation vid en EEC-anslutning och hur vi därvid skall kunna säkra en tillräcklig självförsörjning med livsmedel. Som anförs i remissyttrandena över motionen tillsattes i maj förra året inom handelsdepartementet en särskild beredningsgrupp med uppgift att inom departementet bereda frågor av betydelse för utformningen av instruktionerna för eventuella förhandlingar med EEC. I denna beredningsgrupp ingår representanter för olika berörda departement, vilka fått i uppdrag att närmare kartlägga de vid förhandlingarna aktuella frågorna, bl. a. jordbruksproblemen. Utskottet finner i likhet med lantbruksstyrelsen och jordbruksnämnden att det kan förutsättas att de i förevarande motion berörda frågorna redan beaktas i nu nämnda sammanhang. Någon sådan särskild utredning av hithörande spörsmål som föreslås i motionen finner utskottet under angivna förhållanden inte motiverad och avstyrker följaktligen motionsyrkandet.

Slutligen finner utskottet ej heller tillräckliga skäl att biträda det i motionen 1971: 100 framförda yrkandet om utredning och förslag syftande till att möjliggöra att exportförluster på brödspannmål regleras helt eller delvis på annat sätt än genom nu utgående förmalningsavgifter. Utskottet vill framhålla att någon ändring av spannmålsregleringens utformning i nu förevarande avseende inte ifrågasatts för den kommande regleringsperioden.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen

1. lämnar motionerna 1971: 979 och 1971: 1025 utan åtgärd,
2. lämnar motionen 1971: 987 utan åtgärd,
3. lämnar utan åtgärd motionerna 1971: 1004, 1971: 212 och 1971:

- 1011, de båda sistnämnda motionerna såvitt avser krav på lönsamhetsförbättring inom jordbruket m. m.,
4. lämnar motionen 1971: 1011, såvitt avser punkt 3 i motionsyrkandet, utan åtgärd,
  5. anser motionen 1971: 1011, såvitt avser punkt 5 i motionsyrkandet, besvarad med vad utskottet anfört,
  6. lämnar motionen 1971: 1011, såvitt avser punkt 6 i motionsyrkandet, utan åtgärd,
  7. lämnar motionen 1971: 1003 utan åtgärd,
  8. lämnar motionen 1971: 980 utan åtgärd,
  9. lämnar motionen 1971: 100 utan åtgärd.

Stockholm den 25 maj 1971

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit herrar: Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s)*, Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Johanson i Västervik (s), Hedin (m), Magnusson i Grebbestad (s), Augustsson (s), Krönmark (m)*, fru Lindberg (s), herrar Takman (vpk), Johansson i Holmgården (c), Berndtsson i Bokenäs (fp), Kristiansson i Harplinge (c)* och fru Theorin (s), dock att vid behandlingen av motionsyrkandena enligt punkterna 4—9 i utskottets hemställan herr Larsson i Borrby (c)* närvarit i stället för herr Kristiansson i Harplinge (c).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1. angående *utvecklingen inom jordbruket efter år 1967* av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Hedin (m), Krönmark (m), Johansson i Holmgården (c), Berndtsson i Bokenäs (fp) och Kristiansson i Harplinge (c) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som börjar på s. 2 med »Vad först» och slutar på s. 3 med »riksdagens åtgärd» bort ha följande lydelse:

»I motionerna 1971: 979 och 1971: 1025 pekas på den ogynnsamma utveckling som jordbruket undergått under senare år med bl. a. starkt minskad mjölkproduktion och ett kraftigt ökat spannmålsöverskott. Denna utveckling liksom det förhållandet att på rationaliseringsområdet tillgängliga kreditgarantier inte på långt när utnyttjats visar enligt motionärerna att intentionerna med 1967 års riksdagsbeslut inte fullföljts. I motionen 1971: 1025 erinras om att berörda ämbetsverk och den lantbruksekonomiska samarbetsnämnden fortlöpande samlar in en stor

mängd statistik som belyser utvecklingen inom jordbruket. Enligt motionärernas mening ger dock inte denna statistikinsamling tillräckligt underlag för att man skall kunna rätta till eventuella brister och få en bättre balanserad utveckling. Det är, framhåller motionärerna, nödvändigt att orsakssammanhagen blir mer ingående analyserade och jämförda med de antaganden varpå beslutet av 1967 års riksdag grundades. Utskottet kan för sin del helt ansluta sig till de synpunkter som anförts i förevarande motioner. De undersökningar som verkställts ger sålunda visserligen en god bild över utvecklingen men de säger inte någonting om orsakssammanhagen. Utskottet finner därför starka skäl tala för att en sammanfattande analys verkställs av de faktorer som efter 1967 års riksdagsbeslut påverkat inkomst- och lönsamhetsutvecklingen samt rationaliseringsverksamheten inom jordbruket.»

dels utskottets hemställan under 1. bort ha följande lydelse:

»1. som sin mening ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anför i anledning av motionerna 1971: 979 och 1971: 1025,»

2. angående *utredning om det svenska jordbrukets situation vid en EEC-anslutning* av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Hedin (m), Krönmark (m), Larsson i Borrby (c) Johansson i Holmgården (c) och Berndtsson i Bokenäs (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 5 som börjar med »I motionen» och slutar med »följaktligen motionsyrkandet» bort ha följande lydelse:

»I motionen — — — (lika med utskottet) — — — bl. a. jordbruksproblemen. Utskottet vill för sin del understryka vikten av att beredningen av de jordbrukspolitiska frågorna i nu förevarande sammanhang blir så allsidig och grundlig som möjligt. Mycket skiljaktiga förhållanden råder som bekant i fråga om jordbruket i olika delar av vårt land. Enligt utskottets mening är det därför angeläget att företrädare för jordbruksnäringsen, representerande olika landsdelar, får tillfälle att delta i prövningen av de villkor som det svenska jordbruket måste tillförsäkras i samband med en närmare anknytning till EEC-marknaden. Med hänsyn till frågornas betydelse ur samhällsekonomiska och allmänpolitiska synpunkter synes förevarande utredningsarbete även böra ges en bredare parlamentarisk förankring. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda starka skäl tala för att den beredning av jordbruksfrågorna som hittills skett, främst på tjänstemannaplanet, kompletteras med undersökningar i vilka såväl parlamentariker som företrädare för jordbruket deltar. Lämpligen bör detta kunna ske genom att den förenämnda beredningsgruppen förstärks i angivet syfte.»

dels utskottets hemställan under 7. bort ha följande lydelse:

»7. som sin mening ger Kungl. Maj:t till kännna vad utskottet anför i anledning av motionen 1971: 1003,»

Särskilda yttranden

1. angående *inkomst- och lönsamhetsutvecklingen inom jordbruket* av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Hedin (m), Krönmark (m), Johansson i Holmgården (c), Berndtsson i Bokenäs (fp) och Kristiansson i Harplinge (c) som anför:

»Inkomstmålsättningen för jordbruket i 1967 års jordbruksbeslut har utformats sålunda att det är angeläget att de som arbetar i jordbruket får en ekonomisk standard som är likvärdig med den som yrkesutövare i andra näringar når. Med detta avsågs bl. a. att möjlighet bör beredas till företagsekonomisk lönsamhet vid rationellt bedrivna jordbruksföretag i likhet med de lönsamhetsförhållanden som råder inom näringslivet i övrigt. Vi finner det angeläget att denna utlovade inkomstmålsättning snarast uppfylls.

Sedan år 1966 har emellertid den ekonomiska situationen för jordbruket ständigt försämrats, vilket framgår av de beräkningar som gjorts av lantbruksekonomiska samarbetsnämndens inkomstgrupp. Under åren 1966—1970 har industriarbetarinkomsten ökat med ca 8 000 kr. medan inkomsten för en jordbrukare på en gård om 40 ha har minskat med ca 3 000 kr. Det har under dessa år uppstått en differens på ca 11 000 kr. mellan dessa tidigare jämförelseinkomster.

Trots att ett jordbruk på 40 ha på de södra slättbygderna måste sägas vara ett rationellt företag enligt dagens måttstock är dock inkomsten helt otillräcklig för uppnåendet av företagsekonomisk lönsamhet. De vid årets överenskommelse om jordbrukspriserna uppnådda förbättringarna har givetvis i någon mån förbättrat lönsamheten men leder inte fram till uppfyllandet av målsättningen från år 1967.

Vi vill därför med hänvisning till bl. a. den fallande produktionen inom mjölkhanteringen, vilken är en direkt följd av bristande lönsamhet, framhålla att företagsekonomisk lönsamhet är nödvändig för en fortsatt hög rationaliseringsverksamhet och för att unga människor skall ägna sig åt jordbruksnäringen.

Med hänsyn till den betydande eftersläpning vari jordbrukarinkomsten befinner sig är det nödvändigt att, såsom på annat ställe framhållits, orsakssammanhanget härvidlag noga utreds inför kommande prisöverläggningar. Vi vill påpeka nödvändigheten av att målsättningen om företagsekonomisk lönsamhet snarast förverkligas om produktionen skall kunna upprätthållas och de inom jordbruket sysselsatta skall få en ekonomisk standard som är likvärdig med den som erbjuds inom andra näringar.»

2. angående *omfattningen av den svenska sockerbetsodlingen* av herrar Hansson i Skegrie (c), Hedin (m), Krönmark (m), Larsson i Borrbjörk (c), Johansson i Holmgården (c) och Berndtsson i Bokenäs (fp) som anför:

»De senaste årens pris- och inkomstutveckling på jordbrukets område har medfört betydande balansrubbnings på produktionssidan. Parallellt med en mycket snabb utslaktning och minskning av mjölkproduktionen har det uppstått betydande överskott av spannmål. Detta beror emellertid också på att beslutet år 1967 om nedskärning av sockerbetsodlingen med 10 000 ha har frigjort motsvarande areal för spannmålsodling, vilket åstadkommit svåravsättbara överskott.

Under de år som förflutit sedan år 1967 har svensk sockerbetsodling undergått mycket långt gående rationaliseringar och torde nu kunna visa resultat som knappast överträffas på något annat håll.

Vi vill också erinra om att sockerpriset på världsmarknaden, vilket under många år legat på en mycket låg nivå, bl. a i samband med tillkomsten av det internationella sockeravtalet, sedan hösten 1968 företett en betydande stegring. Starka skäl talar för att priset på socker även i fortsättningen kommer att ligga på en hög nivå. Vid nuvarande priset förhållanden ger odling av 1 ha vete en exportinkomst av ca 1 500 kr. Samtidigt utgör importutgiften för socker motsvarande 1 ha sockerbetsodling ca 4 000 kr. Även om jämförelsen är förenklad torde det stå klart att en utökad sockerbetsodling är samhällsekonomiskt motiverad.

I anslutning härtill anser vi att det nu kan finnas skäl att pröva om inte en utökning av sockerbetsarealen är möjlig att genomföra. Vi är givetvis medvetna om att grunderna för nuvarande reglering av socker näringen i princip fastställts för femårsperioden den 1 juli 1969—den 30 juni 1974. Enligt vad vi kunnat finna bör dock hinder inte möta att, om parterna kan enas därom, villkoren i avseende på betodlingsarealens omfattning revideras och produktionen i fortsättningen baseras på en större areal, förslagsvis 50 000 ha.

En sådan ändring av betodlingsarealen torde inte behöva strida mot Sveriges åtaganden enligt internationella sockeravtalet.»

Yttranden över motionen 1971: 1003**Lantbruksstyrelsen (16.3.1971)**

Lantbruksstyrelsen framhåller att inför de sonderande samtal, som i höstas inletts i Bryssel mellan en svensk delegation och EEC-kommissionen för eventuella förhandlingar, inom handelsdepartementet tillsatts en särskild beredningsgrupp med uppgift att bereda frågor av betydelse för utformningen av förhandlingsinstruktionerna. I denna beredningsgrupp ingår representanter för olika berörda departement, som fått i uppdrag att närmare kartlägga de vid förhandlingarna aktuella frågorna, bl. a. jordbruksproblemen. Lantbruksstyrelsen utgår ifrån att de i motionen nämnda problemställningarna därvid redan beaktats.

Statens jordbruksnämnd (15.3.1971)

I likhet med lantbruksstyrelsen hänvisar statens jordbruksnämnd till den inom handelsdepartementet tillsatta särskilda beredningsgruppen och framhåller därvid att den i motionen berörda frågan om det svenska jordbrukets situation vid en anslutning till EEC m. m. synes ingå i det problemkomplex som täcks av beredningsgruppens mandat.

Lantbrukshögskolan (15.3.1971)

Lantbrukshögskolans rektorsämbete vitsordar betydelsen av att de frågor som kan bli aktuella för det svenska jordbruket vid en anknäpning i en eller annan form till EEC blir noggrant utredda och belysta. Olika organ är såvitt rektorsämbetet har sig bekant sysselsatta med utredningar kring dessa problem. Sålunda torde hithörande frågor kontinuerligt penetreras bl. a. inom statens jordbruksnämnd och inom kommerskollegium. Även jordbrukets egna organisationer arbetar med problemen. Om ytterligare överväganden i frågan gör det uppenbart att en samlad utredning bedöms som erforderlig tillstyrker lantbrukshögskolans rektorsämbete en sådan utredning.

Lantbrukarnas riksförbund (3.3.1971)

Riksförbundet anför.

Det svenska jordbrukets situation vid en anslutning till EEC är en fråga, som nu diskuteras i nära nog ett decennium. Många utredningar och specialundersökningar har också gjorts under årens lopp såväl på den statliga sidan, främst inom Statens jordbruksnämnd, som av LRF och dess föregångare Lantbrukarförbundet och RLF. Särskilt intensiv har

utredningsaktiviteten varit vid de båda tidigare tillfällen, då utvidgningsförhandlingar ägde rum eller syntes vara på väg att starta, nämligen 1961—63 och 1966—67. Exempel på frågor som därvid har närmare penetrerats är jämförelse av producentpriserna i Sverige och EEC, sannolika anpassningsproblem på de olika varuområdena, möjligheter att bibehålla ett särskilt stöd till jordbruket i norra Sverige efter en anslutning, den sannolika produktionsutvecklingen vid en övergång till EEC:s prisrelationer, in- och utbetalningarna till jordbruksfonden, subventionernas omfattning, produktionskostnaderna samt livsmedelskostnadernas ev. förändringar vid en anslutning.

Sådana undersökningar måste emellertid följas upp fortlöpande, då priser och prisrelationer, försörjningsläge, jordbrukspolitikens utformning och mycket annat av betydelse för bedömningen av det svenska lantbrukets situation ständigt förändras. På sistone har tillkommit bl. a. de faktorer, som motionärerna påpekar, nämligen att den svenska livsmedelsberedskapen har försvagats. Särskilt gäller detta mjölk- och köttproduktionen. Mjölkproduktionens ev. anpassningsproblem har därför och med hänsyn till att prisskillnaderna enligt vissa undersökningar skulle vara särskilt stora på detta varuområde, undersökts närmare på sistone, delvis i samarbete mellan Statens jordbruksnämnd och LRF.

Ambitionsgraden för dessa undersökningar måste ständigt bedömas i relation till sannolikheten för att en utvidgning av EEC verkligen kommer till stånd. I nuläget är förhandlingarna med Storbritannien av avgörande betydelse.

Med arbetshypotesen att förhandlingarna leder till en utvidgning av gemenskapen ser vi det som mycket värdefullt att de undersökningar, som gjorts på olika håll enligt ovan, främst på tjänstemannaplanet, nu i motionens anda kompletteras med en utredning där såväl parlamentarikerna som representanter för lantbruket ingår. Sådan komplettering skulle säkert i och för sig vara motiverad på många områden men behovet framstår särskilt starkt ifråga om jordbruket, där EEC:s gemensamma politik är så ingripande på näringens villkor. Kommer utredningen till stånd, är vi beredda att ställa utredningsmaterial och expertis till förfogande. Vi utgår ifrån att LRF bereds möjlighet att nominera lantbrukets företrädare i utredningen. Det kan nämnas, att i våra nordiska grannländer, främst i Norge, deltar jordbruksorganisationerna fortlöpande i de utredningar som föregår formulerandet av förhandlingsupplägningen.

Utredningen bör tillsättas skyndsamt, så att åtminstone delrapporter kan vara färdigställda till hösten 1971, då egentliga förhandlingar Sverige/EEC ev. kan börja. Utöver vad som framhållits i motionen bör utredningen också undersöka konsekvenserna för det svenska jordbruket om en anslutning *ej* kommer till stånd för Sveriges del medan en sådan förverkligas för andra EFTA-länder.

